

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра медсестринства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи *Л.І. Фалько*

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПАТОМОРФОЛОГІЯ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

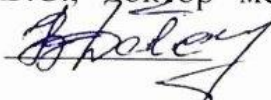
Спеціальність: 223 Медсестринство

Спеціалізація: медсестринство

2019 - 2020 навчальний рік

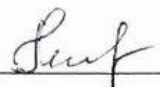
Робоча програма навчальної дисципліни "Патоморфологія та патофізіологія" для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Білокриницький В.С., доктор медичних наук, професор кафедри медсестринства

 (Білокриницький В.С.)

Робоча програма затвердження на засіданні кафедри медсестринства

Протокол від "28" 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри медсестринства (Габрель Р.Т.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Нормативна	
Загальна кількість годин - 135	Спеціальність: 223 Медсестринство	<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	
		<i>Семестр</i>	
		1	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Спеціаліст	<i>Лекції</i>	
		год.	22 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	42 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		год.	71 год.
<i>ІНДЗ:</i> год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 20 год. – аудиторні заняття, 70 год. – самостійна робота (23% / 77%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна програма “Патоморфологія та патофізіологія” складена на основі освітньо-кваліфікаційної програми та освітньо-професійної програми підготовки бакалавра у закладах вищої освіти III-IV рівня акредитації. Програма складається з тематичного плану, який розрахований на 135 год, змісту, переліку питань до заліку, переліку практичних навичок і рекомендованої літератури.

Патоморфологія — наука, що вивчає структурні основи хвороби на різних рівнях (системному, органному, клітинному); зазначає роль патоморфологічної служби в системі охорони здоров'я України, роз'яснює суть основних патоморфологічних процесів та дає можливість отримати знання про патоморфологічні зміни при хворобах органів дихання, серцевосудинної системи, органів травлення та сечової і статеві системи.

Патофізіологія — наука про загальні закономірності виникнення, розвитку й закінчення хвороби. Основна мета патофізіології як навчальної дисципліни — закласти теоретичні основи розуміння студентами етіології, патогенезу і клінічних проявів хвороби через засвоєння нозології, типових патологічних процесів і патофізіології органів і систем, розкриття основних положень учення про хворобу, пояснення суті хвороботворного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на організм. Ця дисципліна розкриває основні закономірності структурно-функціональних порушень і змін, які виникають під впливом патогенних чинників, закономірності розвитку захворювань окремих органів і систем, які спостерігають у клінічній практиці.

Зміст програми “Патоморфологія та патофізіологія” передбачає використання знань з анатомії і фізіології. Знання патоморфології і патофізіології професійно інтегровані в спеціальні дисципліни.

1.1. Мета дисципліни - дати студентам знання з основних розділів патологічної анатомії й патологічної фізіології, які необхідні для правильного та глибокого засвоєння клінічних дисциплін, формування в майбутніх медичних працівників розуміння причин і механізмів перебігу патологічних процесів у організмі людини.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Патоморфологія та патофізіологія” є:

- сформуванню уявлення про основи розуміння студентами етіології, патогенезу і клінічних проявів хвороби через засвоєння нозології, типових патологічних процесів і патофізіології органів і систем, розкриття основних положень учення про хворобу, пояснення суті хвороботворного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на організм;
- засвоїти характеристику основних нозологічних форм в ракурсі їх причинності та механізмів розвитку;
- вивчити структурні основи хвороби на різних рівнях (системному, органному, клітинному);
- з'ясувати суть основних патоморфологічних процесів в органах;

- дати студентам наукові уявлення про сучасні теорії розвитку типових патологічних процесів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями: (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- інтегральна: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- загальні:

- Здатність застосовувати знання з предмету «Патоморфологія та патофізіологія» в практичних ситуаціях;

- Знання та розуміння предметної області з предмету «Патоморфологія та патофізіологія»;

- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії;

- Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово;

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим;

- Здатність оцінювати та забезпечувати якість робіт, які виконуються;

- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. – спеціальні (фахові, предметні):

- Знання про етіологію, патогенез і клінічні прояви хвороби через засвоєння нозології, типових патологічних процесів і патофізіології органів і систем, розкриття основних положень учення про хворобу, пояснення суті хвороботворного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на організм;

- Засвоїти характеристику основних нозологічних форм в ракурсі їх причинності та механізмів розвитку;

- Вивчити структурні основи хвороби на різних рівнях (системному, органному, клітинному);

- З'ясувати суть основних патоморфологічних процесів в органах;

- Дати студентам наукові уявлення про сучасні теорії розвитку типових патологічних процесів.

- Здатність обґрунтовано підбирати спектр лабораторних досліджень та оцінювати їх результати.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Патоморфологія та патофізіологія: нозологія, типові патологічні процеси.

Патофізіологія як наука. Типові патологічні процеси. Запалення.

Тема 1. Наука патофізіологія: поняття, об'єкт дослідження, метод. Експеримент – гострий і хронічний. Патологічний процес, патологічний стан, патологічна реакція. Основні періоди (стадії) розвитку хвороби.

Тема 2. Запалення як типовий патологічний процес. Основні ознаки запалення. Експериментальне моделювання запалення. Етіологія і патогенез запалення. Стадії запалення: альтерація (первинна і вторинна), ексудація, проліферація. Клітини і медіатори запалення.

Тема 3. Порушення мікроциркуляції при запаленні. Поняття про ексудацію та її механізми. Еміграція лейкоцитів та його механізм. Поняття про фагоцитоз і його стадії. Порушення обміну речовин у вогнищі запалення. Проліферація і репарація. Класифікація запалення.

Кредит 2. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу, порушення мікроциркуляції. Лихоманка.

Тема 4. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу. Поняття про периферичне судинне русло. Артеріальна гіперемія: фізіологічна (робоча і реактивна) і патологічна. Венозна гіперемія. Ішемія.

Тема 5. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу. Стаз. Тромбоз (тріада Вірхова). Емболія: екзогенна, ендогенна, ретроградна, парадоксальна. Емболія малого і великого кола кровообігу, ворітної вени.

Тема 6. Порушення мікроциркуляції. Поняття про мікроциркуляторне кровоносне і лімфатичне русло. Внутрішньосудинне порушення мікроциркуляції: складж, агрегація еритроцитів. Позасудинні порушення мікроциркуляції, їх типи. Недостатність лімфообігу.

Тема 7. Лихоманка: етіологія, патогенез, стадії, зміни в людському організмі.

Кредит 3. Гіпоксія. Патологічна морфологія та фізіологія системи крові, системи кровообігу, зовнішнього дихання.

Тема 8. Гіпоксія: види, патогенез, механізми компенсації, зміни в людському організмі

Тема 9. Патоморфологія та патофізіологія системи крові: основні прояви порушень. Порушення загального об'єму крові. Крововтрата. Патологічні зміни еритроцитів, лейкоцитів, тромбоцитів.

Тема 10. Патологічна морфологія та фізіологія системи кровообігу: недостатність кровообігу і її види. Недостатність серця. Ішемічна хвороба серця. Інфаркт міокарда. Патологічні зміни в судинах різних типів. Артеріальна гіпотензія і гіпертензія.

Тема 11. Патологічна морфологія та фізіологія зовнішнього дихання. Зовнішнє дихання і її недостатність. Порушення альвеолярної вентиляції і її види. Порушення дифузії газів в легенях. Асфіксія (періоди, клініка).

Кредит 4. Патоморфологія та патофізіологія нирок, системи травлення, ендокринної системи, нервової системи.

Тема 12. Патологічна морфологія та фізіологія нирок. Порушення основних функцій нирок. Недостатність нирок. Наслідки порушень недіуретичних функцій нирок.

Тема 13. Патологічна морфологія та фізіологія системи травлення. Порушення травлення у шлунково-кишковому такті. Порушення травлення у гепатобіліарній системі.

Тема 14. Патологічна морфологія та фізіологія ендокринної системи. Етіологія і патогенез ендокринних порушень. Основні механізми ендокринних порушень і компенсації.

Тема 15. Патологічна морфологія та фізіологія нервової системи. Чинники, які впливають на діяльність нервової системи. Парабіоз. Етапи дегенерації нервової тканини при ушкодженні. Синапси (структура, види порушень). Порушення чутливості. Біль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	ін д	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Патоморфологія та патофізіологія: нозологія, типові патологічні процеси.						
Тема 1. Наука патофізіологія: поняття, об'єкт дослідження, метод. Експеримент – гострий і хронічний.	8	2	2			4
Тема 2. Запалення як типовий патологічний процес. Основні ознаки запалення. Експериментальне моделювання запалення.	8	2	2			4
Тема 3. Порушення мікроциркуляції при запаленні. Поняття про ексудацію та її механізми. Еміграція лейкоцитів та його механізм. Поняття про фагоцитоз і його стадії.	8	2	2			4
Разом	24	6	6			12
Кредит 2. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу, порушення мікроциркуляції. Лихоманка.						
Тема 4. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу. Поняття про периферичне судинне русло.	7		2			5
Тема 5. Патоморфологія та патофізіологія периферичного кровообігу. Стаз. Тромбоз (тріада Вірхова).	11	2	4			5
Тема 6. Порушення мікроциркуляції. Поняття про мікроциркуляторне кровоносне і лімфатичне русло.	11	2	4			5
Тема 7. Лихоманка: етіологія, патогенез, стадії, зміни в людському організмі.	11	2	4			5
Разом	40	6	14			20
Кредит 3. Гіпоксія. Патологічна морфологія та фізіологія системи крові, системи кровообігу, зовнішнього дихання.						
Тема 8. Гіпоксія: види, патогенез, механізми компенсації, зміни в людському організмі	7		2			5
Тема 9. Патоморфологія та патофізіологія системи крові: основні прояви порушень. Порушення загального об'єму крові. Крововтрата. Патологічні зміни еритроцитів, лейкоцитів, тромбоцитів.	11	2	4			5
Тема 10. Патологічна морфологія та фізіологія системи кровообігу: недостатність кровообігу і її види.	9		4			5
Тема 11. Патологічна морфологія та фізіологія зовнішнього дихання. Зовнішнє дихання і її недостатність.	11	2	4			5
Разом	38	4	14			20
Кредит 4. Патоморфологія та патофізіологія нирок, системи травлення, ендокринної системи, нервової системи.						
Тема 12. Патологічна морфологія та фізіологія нирок. Порушення основних функцій нирок.	9	2	2			5
Тема 13. Патологічна морфологія та фізіологія системи травлення. Порушення травлення у шлунково-кишковому такті.	9	2	2			5
Тема 14. Патологічна морфологія та фізіологія ендокринної системи. Етіологія і патогенез ендокринних порушень.	9	2	2			5

Тема 15. Патологічна морфологія та фізіологія нервової системи. Чинники, які впливають на діяльність нервової системи.	6		2		4
Разом	35	6	8		19
Усього годин	135	22	42		71

5. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Введення в патоморфологію та патофізіологію». «Патологічний процес, патологічний стан, патологічна реакція. Основні стадії розвитку хвороби	2
2.	Запалення (частина 1)	2
3.	Запалення (частина 2)	2
4.	Периферичний кровообіг (частина 1)	2
5.	Периферичний кровообіг (частина 2)	2
6	Порушення мікроциркуляції	2
7	Лихоманка	2
8	Гіпоксія	2
9	Патоморфологія та патофізіологія системи крові	2
10	Патоморфологія та патофізіологія системи кровообігу	2
11	Патоморфологія та патофізіологія зовнішнього дихання	2
12	Патоморфологія та патофізіологія нирок	2
13	Патоморфологія та патофізіологія органів травлення	2
14	Патоморфологія та патофізіологія ендокринної системи	2
15	Патоморфологія та патофізіологія нервової системи	2
16	Патоморфологія та патофізіологія спадковості	4
17	Патології тканинного росту	2
18	Патології обміну речовин і енергії	2
19	Патології імунної системи	2
20	Хвороботворна дія фізичних чинників зовнішнього середовища	2
	Разом	42

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Внутрішньоклітинне накопичення білків, ліпідів і вуглеводів. паренхіматозні дистрофії	3
2.	Позаклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів. Мезенхімальні дистрофії. Змішані дистрофії. Стан зубів при порфірії	3
3.	Порушення і загибель клітин та тканин. Некроз. Апоптоз. Патологічна анатомія органної недостатності, мінеральні дистрофії. Зубний наліт і зубний камінь. Каміні протоків слинних залоз. Розлади лімфо – і кровообігу. Артеріальне і венозне повнокрів'я, недокрів'я, крововилив, стаз, плазморагія, порушення лімфоутворення, вмісту тканинної рідини, шок. Розлади кровообігу	3
4.	Загальне вчення про запалення	3
5.	Продуктивне запалення. Специфічне запалення. Тканинні реакції при туберкульозі	3
6.	Специфічне запалення. Сифіліс. Склерома. Лепра. Сап. Імунопатологічні процеси	3
7.	Процеси адаптації та компенсації. Регенерація. Репарація. Гіпертрофія. Гіперплазія. Атрофія. Склероз. Загоювання ран та лунки після видалення зубів. Зміни в зубощелепній системі при ортопедичному, ортодонтичному втручанні	3
8.	Загальне вчення про пухлини. Пухлини з екзо – та ендокринних залоз та епітеліальних покривів	3
9.	Пухлини мезенхімальних тканин	3
10.	Пухлини з меланінутворюючої та нервової тканини. Пухлинні захворювання кровотворної та лімфатичної тканини. Лейкози. Лімфоми	3
11.	Види артеріосклерозу. Атеросклероз. Гіпертонічна хвороба. Ішемічна хвороба серця	3
12.	Ревматичні (колагенові) хвороби. Хвороби органів дихання	3
13.	Хвороби шлунково-кишкового тракту	3
14.	Хвороби печінки	4
15.	Хвороби нирок	4
16.	Хвороби статевих органів. Патологія вагітності	4
17.	Хвороби новонароджених	4
18.	Хвороби центральної нервової системи	4
19.	Первинний, гематогенний та вторинний туберкульоз сифіліс. Актиномікоз	4
20.	Вірусні хвороби: грип, кір, хвороба боткіна, поліомієліт, віспа, сказ, цитомегалія	4
21.	Дифтерія , скарлатина, менінгококова інфекція	4
	Разом	71

9. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

«Зміни метаболізму, структури та функції внутрішніх органів за дії різних ендогенних та екзогенних патогенних факторів»

10. Методи навчання

Методи навчання

Провідною формою активізації пізнавальної діяльності студентів лишається лекція, в ході якої викладач орієнтує студентів на творче оволодіння матеріалом, дає настанови для наступної самостійної роботи над книгою. На лекції викладаються лише узагальнені, вузлові питання навчальної дисципліни, методи й алгоритми розв'язання основних завдань.

Лабораторні заняття мають за мету поглибити знання студентів з тем змістовного модуля, сприяють опануванню практичних умінь та навичок. Вони включають у себе семінарську та лабораторну частину.

Робота (реферати, доповіді, статті, тощо) наукового спрямування має на меті дослідження нових напрямків дослідження патології шлунково-кишкового тракту. Наукова робота виконується самостійно під керівництвом викладача.

Обов'язковим видом навчальної діяльності студентів є самостійна робота, яка виконується в позааудиторний час.

11. Методи контролю

за способом організації			
індивідуальний	груповий	фронтальний	диференційований
за способом надходження інформації			
усний	письмовий	експериментальний	програмований

Види контролю: попередній; поточний; тематичний; заключний.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Кредит – це уніфікована одиниця виміру виконаної студентом аудиторної та самостійної навчальної роботи (навчального навантаження), що відповідає **30 годинам** робочого часу.

Кредит – це логічно завершена, відносно самостійна, цілісна частина навчального курсу, сукупність теоретичних та практичних завдань відповідного змісту та структури з розробленою системою навчально-методичного та індивідуально-технологічного забезпечення, необхідним компонентом якого є відповідні форми рейтингового контролю.

Семестровий контроль – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

З метою забезпечення об'єктивності оцінок та прозорості контролю набутих студентами знань та вмінь, семестровий контроль здійснюється в університеті в

письмовій формі шляхом написання контрольної-екзаменаційних робіт.

Рейтингова система оцінювання – це система визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, змістовно-модульного (проміжного) та семестрового (підсумкового) контролю, з наступним переведенням оцінки в балах у оцінки за традиційною національною шкалою та шкалою ECTS.

Поточний контроль спрямований на перевірку систематичної роботи студентів, рівня засвоєння матеріалу протягом викладання курсу. Здійснюється під час проведення аудиторних занять. **Поточна рейтингова оцінка** складається з балів, які студент отримує за певну навчальну діяльність протягом засвоєння відповідного кредиту – виконання та захист теоретичних завдань, тестових та розрахункових завдань, лабораторних робіт, виступи на семінарських та практичних заняттях тощо.

Контроль – загальний підсумок робіт студента протягом вивчення окремого кредиту за результатами теоретичного та практичного матеріалу, передбаченого кредитом, який завершується обов'язковим написанням **рейтингової контрольної роботи (РКР)**.

Організація та проведення модульно-рейтингового контролю

1. Контроль обов'язково проводиться з тих навчальних дисциплін, для яких робочим навчальним планом передбачений залік та екзамен.

2. Поділ навчального матеріалу на кредити, максимальну кількість балів для оцінювання МКР з конкретного кредиту встановлює лектор.

3. Розподіл балів у сумарній змістовно модульній оцінці для оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю, встановлюються відповідно до критеріїв оцінювання теоретичної та практичної підготовки студента. Інформацію про розподіл балів та кількість кредитів викладач зобов'язаний довести до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

4. Студент, який навчається за індивідуальним навчальним планом, складає модульний контроль у терміни, передбачені індивідуальним планом.

5. Письмова компонента підсумкового контролю (РК) обов'язкова та проводиться шляхом виконання контрольних завдань для перевірки фактичного матеріалу відповідних змістовних модулів та розв'язування задач. Письмово-усна форма вводиться на підставі рішення кафедри з подання викладача.

Для проведення МКР лектор готує варіанти контрольних завдань. Завдання МКР повинні бути однаковими або рівноцінними. Критерії оцінювання результатів виконання контрольних завдань доводяться до відома студентів перед проведенням МКР.

Пам'ятка для студентів

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені змістовним модулем. МКР проводиться для студентів групи за розкладом. Тривалість письмової компоненти становить одну академічну годину. Якщо запланована письмово-усна форма проведення РК, то усну компоненту лектор проводить після перевірки письмових завдань в час та місці, визначеному розкладом. Проведення та перевірку виконаних РК організують лектори,

залучаючи викладачів, які проводять практичні, лабораторні та семінарські заняття.

Студент, який з'явився на РК та отримав контрольне завдання, вважається атестованим, незалежно від результатів написання РК. Контрольні завдання видаються кожному студенту.

Студент може звернутися до викладача за роз'ясненням змісту завдання. При виконанні МРК студент може користуватися лише тим допоміжним матеріалом або засобами, які дозволені викладачем. Під час проведення МРК студентам забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами або використовувати матеріали чи засоби, крім дозволених. Викладач зобов'язаний контролювати самостійність виконання студентом свого завдання та дотримання встановленого порядку проведення контрольного заходу.

При виявленні викладачем порушення студентом встановленого порядку проведення РК, викладач усуває цього студента від проведення контролю, не перевіряє його письмову відповідь, робить на ній відповідний запис та оцінює РК **нулем балів** без права повторної атестації.

РК студента, який не з'явився на контрольний захід, оцінюється **нулем балів**.

Студент, який набрав менше 50% балів за виконану МРК, має право написати її повторно (інший варіант), але при цьому сума балів за написану роботу зменшується на $\frac{1}{3}$ від загальної кількості балів при виконанні тієї ж самої кількості завдань. Якщо студент не з'явився на перше написання контрольної роботи з поважної причини і має підтверджуючий документ, то штрафні бали не знімаються.

Результати перевірки МРК доводяться до відома студентів не пізніше ніж за два робочі дні після дати проведення контролю.

Студент, який не погоджується з отриманою оцінкою з письмового контрольного завдання, має право звернутися до лектора і отримати обґрунтоване пояснення. У випадку незгоди студента з рішенням лектора, він може звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше, ніж на наступний робочий день після оголошення результатів перевірки цього завдання. Лектор з даної навчальної дисципліни та завідувач кафедри або визначений ним викладач зобов'язані розглянути апеляцію в присутності студента протягом двох робочих днів і прийняти остаточне рішення щодо оцінки контрольного завдання.

У результаті апеляції оцінка контрольної роботи студента не може бути зменшена, а тільки залишена без змін чи збільшена. Результат розгляду апеляції фіксується на тексті виконаного завдання і підтверджується підписами відповідних викладачів. Якщо студент не звернувся з апеляцією у встановлений термін, то оцінка, виставлена викладачем при перевірці контрольного завдання, є **остаточною**.

Форми контролю, умови рейтингової оцінки, критерії оцінювання

Кожне заняття починається експрес-контролем, який проводиться у формі короткочасної (10 – 15 хв.) контрольної роботи, тестового машинного (комп'ютерного) чи безмашинного контролю. Цій формі контролю підлягає теоретичний матеріал з теми, що виноситься на кожне лабораторне заняття. Експрес-контроль оцінюється максимально 5 балами. Теоретична відповідь на

семінарській частині заняття оцінюється максимально 5 балами. За активну участь при виконанні лабораторної частини заняття студент може одержати максимально 10 балів. Сумарно за одне лабораторне заняття студент отримує 20 балів. У разі несвоєчасної (без поважних причин) здачі теоретичного і практичного завдання, студент може одержати максимально 10 балів. Якщо ж завдання не виконуються взагалі, від загального рейтингу студента віднімається 10 балів за кожне невиконане завдання. Кожний змістовний модуль завершується написанням підсумкової МРК, яка максимально оцінюється у 45 балів.

У підсумку за один модуль студент максимально може отримати 100 балів.

II семестр – залік

Поточний контроль, самостійна робота та виконання МРК						
Кредит 1						
T1	T2	T3	T4	КР №1	СР	сума
10/10	10/10	10/10	10/10	10	10	100
Кредит 2						
T5	T6	T7	T8	КР №2	СР	сума
10/10	10/10	10/10	10/10	10	10	100
Кредит 3						
T9	T10	T11	T12	КР №3	СР	сума
10/10	10/10	10/10	10/10	10	10	100
Кредит 4						
T13	T14	T15	T16	КР №4	СР	сума
10/10	10/10	10/10	10/10	10	10	100

T1, T2 ... T21 – теми модулів; 10/10 – теоретичні знання/практичні навички
 КР – контрольна робота, СР – самостійна робота

Критерії оцінювання теоретичних знань та практичних навичок

У процесі вивчення цієї нормативної навчальної дисципліни студенти повинні знати основні поняття про патологію органів і систем організму. Стосовно нормативної навчальної дисципліни “Основи патологічної фізіології” в системі вищої освіти такі рівні обізнаності (компетентності) студентів, які інтерпретуються так:

Теоретичні:

Бали	рівень	Критерії
10	відмінно	Студент виявляє творчі здібності, на основі глибоких і міцних знань за власним бажанням розвиває свої обдарування і нахили, уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію у нестандартних ситуаціях,

		аналізувати її, виявляє власне ставлення до неї
9	дуже добре	Студент з незначними помилками виявляє гнучкі здібності, на основі глибоких і міцних знань за власним бажанням розвиває свої обдарування і нахили, уміє самостійно здобувати і використовувати інформацію у нестандартних ситуаціях, аналізувати її, виявляє власне ставлення до неї.
8	добре	Студент самостійно і логічно відтворює навчальний матеріал і застосовує знання в нестандартних ситуаціях, уміє узагальнювати й систематизувати надану інформацію, виявляє розуміння основоположних наукових теорій і фактів, уміє наводити приклади на підтвердження цього і робити висновки
6 – 7	задовільно	Студент відтворює навчальний матеріал за допомогою викладача й уміє описувати деякі захворювання за певними ознаками
5	достатньо	Студент має фрагментарні уявлення з предмету самостійно частково відтворює навчальний матеріал, уміє порівнювати і класифікувати патологію органів і систем організму (обізнаний з деякими поняттями по діагностику патології органів і систем організму)
1 – 4	незадовільно	Студент розрізняє деякі захворювання органів і систем організму і може розпізнати їх серед інших за зовнішніми ознаками (на побутовому рівні)
0 – 1	неприйнятно	Відсутні теоретичні знання і практичні навички

Практичні:

Бали	рівень	Критерії
10	високий	Студент виконує лабораторний експеримент, раціонально використовуючи обладнання і реактиви; робить поетапні спостереження; складає звіт, що містить обґрунтовані висновки. Виконує експериментальні задачі за власним планом.
8 – 9	достатній	Студент самостійно виконує лабораторну роботу згідно з інструкцією; описує спостереження
6 – 7	середній	Студент складає приклади за допомогою викладача, самостійно виконує окремі лабораторні дослідження, дотримуючись інструкції; описує хід виконання дослідів

5	початковий	Студент знає правила безпеки під час проведення лабораторних робіт; виконує найпростіші лабораторні дослідження під керівництвом викладача
2 – 4	незадовільний	Студент розпізнає деякі захворювання організму може розпізнати їх серед інших за зовнішніми ознаками (на побутовому рівні)
0 – 1	неприйнятний	Робота не виконана, у студента відсутні будь-які практичні навички.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90 – 100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80 – 89	4 (добре)	4/добре/зараховано
C	65 – 75		
D	55 – 64	3 (задовільно)	3/задов./зараховано
E	50 – 54		
FX	35 - 49	2 (незадовільно)	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять.
2. Методичні рекомендації для самостійної роботи і індивідуальних завдань.
3. Електронні підручники.

14. Рекомендована література

Базова

1. Патологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / за ред. М.Н. Зайка і Ю.В. Биця. — 3-є вид., переробл. і допов. - 2010 рік.
2. Патоморфологія: національний підручник (ВНЗ IV р. а.) / за ред. В.Д. Марковського, В.О. Туманського - 2015 - 936 с.
3. Патологическая физиология под ред. А.Д. Адо. – М.:Триада X, 2002. – 616 с.
4. Кудрин А.Н. Фармакология с основами патофизиологии. – М.: Медицина, 1977. – 550 с.
5. Зайчик А.Ш., Чурилов Л.П. Основы патологической физиологии. – СПб.: ЭлбисПб, 2010. – 406 с.
6. Зайчик А.Ш., Чурилов Л.П. Основы патохимии. – СПб.: Элби-СПб, 2000. – 687 с.
7. Зайчик А.Ш., Чурилов Л.П. Механизмы развития болезней и синдромов. – СПб.: Элби-СПб, 2002. – 507 с.

Допоміжна

1. Патологічна анатомія тварин. Під ред. П.П. Урбановича та М.К. Потоцького. – К.: Ветінформ, 2008. – 879 с.
2. Huether Sue E., McCance Kathryn L. Understanding pathophysiology. – Mosby., 2000.- 1195 с.
3. Барабой В.А., Резніков Г.О. Фізіологія, біохімія і психологія стресу. – К., Інтерсервіс, 2013. – 314 с.
4. Шанин В.Ю. Типовые патологические процессы. СПб: Изд-во специальной литературы, 1998. – 278 с.
5. Новиков В.С. Программированная клеточная гибель. СПб: Наука, 1996. – 276 с.
6. Шиффман Ф. Патофизиология крови. М: BINOM publishers, 2000. – 446 с.
7. Сокур В.Д., Лященко Т.П. Методичні вказівки до спецпрактикуму з патологічної фізіології. К: Український фітосоціологічний центр, 2002. – 24 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://vnzportal.mk.ua> – регіональний освітньо-інформаційний портал бібліотек ВНЗ Миколаївщини. На порталі – енциклопедії, словники та довідники, БД, задачники, тести, лабораторні практикуми, наочні посібники з біології.
2. <http://www.college.ru> – освітній портал «Открытый колледж». Має декілька розділів за природничими галузями: Астрономія, Біологія, Математика, Фізика, Хімія.
3. <http://www.en.edu.ru> – природничий освітній портал. На порталі – енциклопедії, словники та довідники, БД, задачники, тести, лабораторні практикуми, наочні посібники, хрестоматії та тексти лекцій, тренувальні вправи з природничих предметів шкільної програми: математики, хімії, фізики та біології.
4. <http://www.br.com.ua> – сайт містить реферати з хімії та біології на українській мові.
5. <http://merlin.com.ua> – сайт з хімії, містить інформацію з різних тем хімії та біології.
6. <http://ww.biology.ru> – сайт з біології, містить матеріали для проведення уроків, підручники, тестові завдання